

Slavko Pavin

S BIBLIJOM U RUCI

Sv. pismo je izvor svake prave duhovnosti. Ono nije privilegij samo za bibličare ili samo za osobe duhovnog staleža. Preko Sv. pisma Bog govori svakome. Da bi pak čovjek otkrio pravi smisao i pravu poruku Sv. pisma, dobro je da ima na umu neka pravila, neke principe, koji će mu pomoći u tumačenju i u primjeni svetog teksta.

Prije svega, Sv. pismo valja uzeti kao takvo bez tendencioznosti, imajući u vidu da ono samo pretpostavlja crkveno učiteljstvo, koje u vezi s Biblijom ima posljednju riječ.

Treba se pitati: što mi Bog preko Sv. pisma poručuje u ovim potrebama, u ovim prilikama, u ovom svijetu? Sv. pismo može i mora dati odgovor na sva ta pitanja.

Da bismo otkrili poruku za danas, moramo poštivati mentalitet autora svetog teksta, njegov svijet u kome je živio. Samo onda kad ispravno shvatimo poruku za ono vrijeme, možemo ispravno shvatiti i poruku za danas.

Budući da je Sv. pismo jedna cjelina, u njemu ne može biti proturječja. Ako nam se čini da gdjegdje postoji proturječje, to je znak da neki tekst nismo ispravno shvatili ni primijenili.

Uz literalni, doslovni smisao, Biblija je puna duhovnog smisla. Taj duhovni smisao u tekstu otkriva mnogo više nego gola riječ. Ako, na primjer, čitamo događaj s manom u pustinji samo kao povijesni događaj, neće nam toliko reći kao onda ako ga čitamo u svjetlu Euharistije. Euharistiju bolje shvaćamo ako imamo pred očima manu u pustinji i njezino značenje za život Izraelaca. Pashalno janje u Egiptu i njegovo značenje za oslobođenje Izraela dobiva svoju puninu u Janjetu koje oduzima grijeh svijeta. Kristovu žrtvu za oslobođenje od ropstva grijeha bolje shvaćamo ako imamo pred očima krv vazmenog janjeta koje je spasilo Zidove od pomora i povelu ih u slobodu.

Da bi čovjek otkrio pravu poruku svetog teksta, mora se osloniti na Duha Božjeg u sebi, koji je pravi inspirator i svetog teksta i čitaoca, prema riječima sv. Ivana u prvoj poslanici 2, 27: »Primili ste Pomazanje i nemate potrebe da vas tko uči.«

Sv. pismo nije privatno vlasništvo. Ono nije samo putokaz za pojedince nego i za zajednice. Zajednice moraju oblikovati svoje ideje i svoju praksu u njegovu duhu.

Nijedna molitva nije dobra ukoliko nije u skladu sa Sv. pismom, s duhom sv. teksta. Zato Sv. pismo mora biti inspirator i korektor zajedničke molitve.

Čitavo Sv. pismo, i SZ i NZ. jest kristocentrično. Ono nas upućuje prema osobi Isusa Krista, Sina Božjega, Spasitelja čovječanstva, Gospodara i Suca svega stvorenog.

Čitajući pažljivo Sv. pismo, razabiremo kako je Isus Krist Put koji i nas uvodi u tajnu života Presvetog Trojstva, Počela i Izvora svakog dobra, svega stvorenog.

Postavivši čvrsto te temeljne principe, uzimamo u ruku knjigu Sv. pisma u duhu vjere. Ne kao tehnički bolje ili slabije dotjeranu knjigu, ne kao knjigu koja je u kulturi dosegla najviši stupanj i ne samo kao temeljnu nauku kršćanstva. Uzimamo tu knjigu kao Božji govor upućen meni, nama, danas, ovdje. Bog je progovorio ili sam ili preko nadahnutih pisaca. Taj Božji govor ostao je zapisan kako bi došao do nas. Dok čitamo sveti tekst, osluškujemo govor nevidljivog Boga upućen direktno onome koji čita ili sluša sveti tekst.

Naš hrvatski uobičajeni naziv za Bibliju — Sv. pismo — ima toplije i možda bogatije značenje od grčke riječi, općenito prihvaćene. Biblija je Očevo Pismo upućeno svojoj djeci. U njemu nam On govori o sebi, o nama, o našem početku, o našem ulasku u njegov vječni Božanski Život.

Dok čitamo Sv. pismo, moramo imati na umu da se ono bitno razlikuje od bilo kakve znanstvene knjige, od bilo kakvog romana. U znanstvenoj knjizi govori se o dostignućima ljudskog uma, u Sv. pismu govori se o tajnama koje nadilaze ljudski um. U romanima pisac nas odvodi od naše egzistencije i uvodi nas u svijet koji je on zamislio, dok nam Sv. pismo otkriva životni roman koji mi pišemo ili ne pišemo svojim životom.

Konkretni načini molitve nad biblijskim tekstom mogu biti različiti. Ovisi o sposobnosti, o poučenosti i o raspoloženju onoga koji čita.

Jedan je od tih načina da pročitamo odlomak, da nastojimo shvatiti povijesni smisao teksta, da nastojimo otkriti skrivenu tajnu, pa pronaći poruku za danas, u ovim konkretnim prilikama današnjeg čovječanstva, današnje Crkve, moga naroda u kome sam nikao i u kome putujem prema vječnosti, moje obitelji u kojoj živim, specifične prilike i neprilike koje me prate . . .

Uzmimo npr. tekst Lk 3, 21—22: »Kad se krstio sav narod, krstić se i Isus. I dok se molio, rastvori se nebo, siđe na nj Duh Sveti u tjelesnom obličju, poput goluba, a glas se s neba zaori: Ti si sin moj, Ljubljeni! U tebi mi sva milina!« Dok razmišljamo nad tim tekstom, može nam se misao zaustaviti na Kristovu postupku, oprečnom onome koji

pokazuje čovječanstvo. Ljudi žele biti čašćeni, žele nešto značiti u društvu, žele imati moć. Krist se, naprotiv, iako svet, svrstava u red grešnika. Ne bori se za svoju čast i slavu, koja bi mu dobro došla na početku javnog života. Ne boji se da će izgubiti povjerenje kasnijih slušača, ako se s njima izjednači. Otac ga tako nagrađuje da na čudesan način objavljuje povezanost između čovjeka koji se krsti i Boga koji svjedoči da je to njegov Sin, Ljubljani.

Primijenimo li taj tekst na Crkvu, otkrit ćemo i tu isti paradoks. Crkva, sastavljena od grešnih ljudi, nosit će u sebi sklonost da se afirmira u svijetu, da sačuva svoju čast, svoj ugled, svoju moralnu moć. No u istoj toj Crkvi djeluje Duh Božji, koji se bori protiv takvog shvaćanja. On upućuje ljude da prihvate ponizne službe, da se priznaju grešnima, da se ne uzdižu nad ostale. Takve Bog potvrđuje za svoje ljubljene, za svoje sinove, za svoje odabrane.

Naš narod može iz tog teksta izvući korisnu pouku. Kroz stoljeća izrabljivani, proganjeni, ako izdrži u službi Istini i Pravdi, ako se ne da zavesti da pođe putem nasilja, ako ne podlegne defetizmu i pasivnoj inerciji, doživjet će rasplet te krvave drame kao Božji narod, Ljubljani narod koji je Bogu omilio.

Obitelj je sastavljena od osoba koje se žele afirmirati, često na krivi način. Obitelj će biti zdrava, razvijati će se i gajiti u sebi slogu i ljubav ako bude sastavljena od članova koji ne misle puno na svoju čast, na svoje interese, nego nastoje živjeti u službi dobra. Bog uzvisuje sve koji se ponizuju.

Svaki pojedinac živi u prilikama koje sa sobom nose mogućnosti afirmacije, kao i mogućnosti da živi i radi za pravo dobro. U našoj nutринi postoje te dvije težnje: težnja za samoafirmacijom i težnja da činimo dobro. Strah pred neuspjehom, strah da izgubimo ugled, utjecaj, gura nas sa staze objektivnog dobra koje je često skopčano s poniznim i neuglednim poslovima. Tko uza sve to izdrži na tom putu čineći dobro, doživjet će u sebi i u društvu priznanje da je sin Božji, Ljubljani, drag Bogu i ljudima.

Da bi čovjek mogao pronaći pravi smisao teksta i pravu primjenu, može se poslužiti dobrim duhovnim komentarom Svetog pisma, sastavljenim od pravog stručnjaka.

Drugi način molitve nad Sv. pismom sastoji se u tome da pročitate odabrani tekst, da se zatim prepustite Božjem djelovanju preko pročitaneog teksta, da tražite odgovor na konkretne teškoće: možda poziv na pokoru, možda nađemo ohrabrenje za životnu borbu ili potrebno svjetlo u nekim sumnjama, možda nađemo duboku radost što smo izdržali na putu dobra, možda se ražalostimo što smo popustili zlu. Svoje razmišljanje nad tekстом završimo razgovorom s Bogom.

Uzmimo tekst Mt 11, 25–27: »Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje, što si ovo sakrio od mudrih i umnih, a objavio malenima.« Radi se o tajni Kraljevstva nebeskog, o tajni Božjeg života u čovjeku, o prija-

teljstvu između Boga i čovjeka. Do intimnog prijateljstva s Bogom ne može se doći samo ljudskim umovanjem. Traži se pristup k Bogu cjelovitog ljudskog bića, koje je svjesno svoje sićušnosti i Božje veličine, koje je svjesno da samo svojim silama ne može ostvariti ono za što je stvoreno. Prepotentnost ljudskog bića uvijek je znak ograničenosti, znak da čovjek ne vidi objektivnu stvarnost kakva ona jest. Sve to može biti dobar ispit savjesti za pojedinca i za zajednice. Može nam dati odgovor zašto je Bog u našem životu nepoznanica, zašto se jedva spominje u našim ljudskim zajednicama.

Treći način je općenito dobro poznat, jer je već uhodan u sredinama koje meditiraju. Čitam određeni tekst i tražim smisao prema starom prokušanom pravilu: meditiranjem pronalazim smisao teksta; molitvom tražim pomoć da taj smisao mogu ostvariti u svom životu, u zajednici; kontemplacijom egzistencijalno doživljavam, kušam ljepotu ljudskog života, koji je u skladu sa zadnjim smislom.

Tekst Sv. pisma o zrnu gorušičinu (Mt 13, 31–32) može nam poslužiti kao uzor: Krist uzima sliku iz prirode i tumači tajnu Božjeg života u čovjeku. Shvaćam rast kraljevstva Božjega u duši i molim da ono raste i u mojoj duši, u današnjem ljudskom društvu. Iz svog života odabirem momente kad sam na poseban način doživio Božje djelovanje, Božju prisutnost i utonem u zahvalu Bogu, u klanjanje, u molitvu da Bog podrži u meni taj Život kao dragocjeno blago koje nosim u krhkoj posudi.

Četvrti način sličan je drugom, samo što sam ne odabirem tekst koji ću čitati, nego otvaram tekst nasumce, pokušavajući otkriti Božju poruku za sebe u konkretnoj životnoj situaciji.

Peti način nije ništa drugo nego ponavljanje određene rečenice koja je važna, duboka, koja me zahvaća. Dok usta izgovaraju rečenicu, um pronalazi dubinu sadržaja te rečenice. Površno čitanje Sv. pisma osiromašuje nas, čini nam sveti tekst praznim i dosadnim. Samo meditativnim ponavljanjem teksta otkrivam bogatstvo teksta. Ako npr. uzmem Mt 1, 23: »Zvat će se Emmanuel« i ponavljam više puta tu poruku, sve dublje shvaćam da Bog ne može biti izvan mene, izvan nas, da je on Kristovim otkupljenjem ušao u čovječanstvo na poseban način, da je čovječanstvo njegov dom, njegovo obitavalište. Bog, dakle, nikad nije odsutan u čovjeku, nego čovjek grijehom postaje odsutan u Bogu. To je onda za mene i izvor radosti, jer je Bog uvijek sa mnom, i izvor ozbiljnosti, ozbiljne brige da svoju dušu ne okaljам sebičnošću koja zanemaruje Boga i zbog čega onda ne doživljavam njegovu prisutnost i njegovu ljubav prema meni i prema ljudima općenito.

Takav pristup Bibliji i takva upotreba biblijskog teksta općenito je danas u upotrebi. Sv. pismo moglo bi na taj način ući i u naše obitelji ne samo kao ukrasni predmet na polici za knjige, nego kao izvor Istine i Ljubavi za naša srca i za naše zajednice.